

Er is een stille revolutie gaande: wereldwijd eisen steeds meer kinderen en jongeren hun plek op. “Een serieuze emancipatiebeweging”, ziet Marc Dullaert, voorzitter van het Kinderrechtencollectief. Tijd dat Nederland aanhaakt, vindt ook vicevoorzitter Lars Westra.

MARC DULLAERT EN LARS WESTRA (KINDERRECHTENCOLLECTIEF):

‘Durf kinderen de vloer te geven’

Het is de allerlaatste opmerking tijdens het interview waarmee Lars Westra misschien wel de kern van het probleem samenvat. “We vergeten vaak dat kinderen en jongeren gewoon *mensen* zijn”, zegt de 18-jarige vicevoorzitter van het Kinderrechtencollectief. “Het is belangrijk om ze niet minderwaardig te behandelen. Dat doen we bijvoorbeeld als we kinderen en jongeren in asielzoekerscentra tot zondebok maken. Beter is het om naar hen te luisteren en ze mee te nemen in beslissingen over hun toekomst”, zegt Marc Dullaert (61): “Een raar vooroordeel is dat kinderen en jongeren niet verstandig genoeg zouden zijn om te participeren. Hun perspectief is niet beter, wel anders.”

Sterk duo

In het eeuwenoude pand in Leiden vormen de Nijmeegse Lars en Deventenaar Marc Dullaert het voorzittersduo van het Kinderrechtencollectief. Een voorstelbaar koppel, want beiden strijden al jaren voor kinderrechten. Marc, bekend als eerste Kinderombudsman van Nederland en

initiatiefnemer van de internationale Kindervredesprijs en de KidsRights Index, komt al decennialang op voor jonge generaties. En Lars, hoewel jong, toch al zijn halve leven bezig

Lars Westra:

Vicevoorzitter van het Kinderrechtencollectief, oprichter van Visie Van Kinderen, vanaf september student International Studies aan Universiteit Leiden en EU Youth Delegate to the United Nations.

met kinderrechten. Als negenjarige richtte hij een bedrijfje op dat kinderen als gesprekspartner aan tafel zet bij organisaties. Vanaf september mag hij zelf bij de Verenigde Naties aanschuiven, als een van de twee EU-jeugdvertegenwoordigers.

Stijgende lijn

Jongeren onder de 25 jaar die wereldwijd hun plek aan tafel opeisen? Marc verbaast zich er niet over. Ze vormen immers veertig procent van de wereldbevolking. “In Afrika, Zuid-Amerika en Azië komt er een echte emancipatiegolf op gang. Die kun je vergelijken met de voorvechters voor vrouwenrechten en de burgerrechtenbeweging in de vorige eeuw. In onze wereld van overjarige heren en hun gebrek aan moreel leiderschap, zie ik een hoopvolle beweging van onderop ontstaan. Van jonge leiders en Kindervredesprijswinnaars als Malala Yousafzai, Gretha Thunberg en vele anderen. Enorm inspirerend.”

Ook in Nederland ziet Lars een verschil met toen hij negen was en nu:

“Toen spatte de arrogantie er soms nog wel van af bij bedrijven, organisaties en overheden die dachten dat volwassenen het beter wisten. Nu zit er over het algemeen een stijgende lijn in als ze dingen doen die over kinderen gaan. Ik zie dat gemeenten en organisaties meer waarde hechten aan de stem van kinderen en jongeren. Amnesty International heeft nu een jongerenpanel, net als praktisch alle kinderrechtenorganisaties.” Herkenbaar voor Marc: “Voor ons als Kinderrechtencollectief geldt dat ook. *Walk your talk*; daarom is Lars nu een van onze bestuurders.”

Onze overheid kan niet meer duiken

Niet meer duiken

Toch is er nog veel werk te verzetten, laat het Kinderrechtencollectief zien. In samenwerking met State of Youth NL vroeg de coalitie duizend representatieve Nederlandse 18-minners: houd ‘dertig jaar VN Kinderrechtenverdrag’ tegen het licht. Welk rapportcijfer gaven zij de overheid over de manier waarop er naar hen wordt geluisterd? Op een schaal van 0 tot 100 gaven jongeren gemiddeld een score van 38. “Schokkend”, vindt Lars. “Onze overheid kan niet meer duiken”, vult Marc meteen aan. Ook op de KidsRightsIndex 2025 zakt Nederland en valt zelfs buiten de top 20. Deze index van KidsRights en de Erasmus Universiteit meet jaarlijks in hoeverre de kinderrechten wereldwijd worden gerespecteerd en verbeterd.

Eerst heel basaal: wat verstaan jullie onder de stem van het kind?

Lars: “Participeren betekent meepraten en meebeslissen over zaken die

hen aangaan. Zo staat het ook in het Kinderrechtenverdrag. Een scheiding is een goed voorbeeld, wanneer de rechter vraagt aan het kind bij wie het wil wonen. Dat laat de rechter meewegen in zijn of haar beslissing. Maar ook het Cruyffcourt om de hoek, en bredere thema’s als klimaatverandering, onderwijs en jeugdzorg gaan kinderen en jongeren aan.”

Marc: “Om meteen een scherp randje aan te brengen: in de Hervormingsagenda Jeugd is een jongerenpanel geconsulteerd. Die jongeren komen zelfs niet in een voetnoot terug. Was dat dan een lippendienst? Dat vind ik stuitend. Ik hoop niet dat het de nieuwe Nationale Jeugdstrategie van de overheid ook zo zal vergaan.”

Hoe kan een kind of jongere zijn stem ontdekken? Vooral wanneer participatie verder van je afstaat?

Marc: “Allereerst is het belangrijk dat je ouders of verzorgers je thuis serieus nemen. Mag je daar meepraten? En dat geldt ook voor het onderwijs. En durven wij als volwassenen hen die vloer te geven? Zo leer je kinderen en jongeren dat hun mening telt.”

Lars: “Op elk niveau geldt dat: aan de keukentafel, op school, in de bieb. Laat jongeren op school meepraten over wat en hoe ze leren. Praat in de bibliotheek mee over de boeken en de toegang tot informatie. Maar geef ze ook ruimte bij de gemeente, provincie, het Rijk en uiteindelijk op internationaal niveau bij de Europese Unie en de Verenigde Naties.”

Youth Washing

Al snel komt het gesprek op de valkuilen van jeugdparticipatie: maak er geen ‘moetje’ van, doe het niet pas op het einde en vergeet niet om een terugkoppeling te geven. Komen ze dit veel tegen? Marc en Lars schieten in de lach. Marc, nooit bang voor

Durven wij als volwassenen hen die vloer te geven?

een stevige uitspraak: “Jeugdparticipatie moet geen *youth washing* worden. En ook niet uitslaan naar de softe hoek. Een kinderbuurgemeester en een kinderraad installeren is hartstikke leuk, maar dat zijn symbolische functies als we ze niet serieus nemen. Kindversierselen noem ik dat.”

Marc Dullaert:

Voorzitter van het Kinderrechtencollectief, eerste Kinderombudsman van Nederland, oprichter en voorzitter KidsRights, initiatiefnemer van de Kindervredesprijs, de KidsRights Index en State of Youth. KidsRights is partner van het Kinderrechtencollectief. Naast AUGEO Foundation, Defence for Children Nederland, Kinderpostzegels, Save the Children en Terre des Hommes heeft het nog vele andere partners.

Foto: Adriaan Backer

Hoe geef je wel goed vorm aan jeugdparticipatie?

Lars: “Ik ben wel een grotere voorstander van jeugdbestuurders en bijvoorbeeld kinderdijkgraven. Als je het inhoudelijk aanpakt, kan het heel waardevol zijn. Dat kind dat op het pleintje voetbalt én echt bij de overheid aan tafel zit, kan de brug zijn tussen die werelden.”

Marc: “Ik ben ook geen tegenstander, maar je moet het inhoudelijk laden. Anders heeft het geen zin.”

Lars: “Inderdaad, weg met de franje. Het gaat om betekenisvolle participatie. Dat betekent dat je ze in het hele proces meeneemt, dus van begin tot einde. Dat je zorgt voor terugkoppeling, zodat ze zien wat er gebeurt is met hun inbreng, en dat ze eventueel bezwaar kunnen maken. Dat je ze serieus neemt, dus dat je op een gelijkwaardige manier praat, en dat je participatie niet wegstopt bij een stagiaire. Geef ze echt een podium.”

Inderdaad,
weg met de franje.
Geef ze echt een
podium

Maak het ook niet te serieus; je kan best cola en chips neerzetten en halverwege een spelletje doen. Als organisatie ga je merken: er komt echt iets uit. Dan ben je er de volgende keer enthousiaster over, omdat je er iets aan hebt.”

Marc: “Als je alleen aan windowdressing doet, snap je jeugdparticipatie niet. Liever zie ik een organisatie of overheid gedegen met kinderen in gesprek gaan. Om jongeren internationaal te raadplegen, zijn we bij

KidsRights (partner van Kinderrechtencollectief) met een referendum begonnen. Met statistisch representatieve jongeren, ook in Nederland. Jeugdparticipatie moet je op een kwalitatief goede en inhoudelijke manier doen. Zorg voor de structuren en procedures die daarbij horen.”

Zo divers mogelijk

Diversiteit in jeugdparticipatie is volgens beide voorzitters ontzettend belangrijk. “Kinderen en jongeren worden vaak als homogene groep gezien. Ook een kinderburgemeester kan niet die hele groep vertegenwoordigen. Daarvoor zijn er te veel perspectieven, zoals opleidingsniveau, welvarendheid, etnische achtergronden en seksuele oriëntatie. Die kijken allemaal op hun eigen manieren naar de wereld. En ze durven niet allemaal hun mening te geven, of hebben geen tijd of geld om naar de andere kant van het land te reizen voor een gesprek”, ziet Lars.

Marc waarschuwt: “Je moet uitkijken dat jeugdparticipatie niet het domein wordt van alleen vwo-opgeleide jongeren. Bij het samenstellen van ons digitale jongerenpanel bleek het ontzettend moeilijk om representatieve jongeren te vinden, bijvoorbeeld als het gaat om jongeren uit het Noorden, Oosten en Zuiden van ons land.”

Hoe zorg je er dan voor dat de mening van zoveel mogelijk jongeren vertegenwoordigd zijn?

Lars: “Behalve een kinderraad kun je ook een vragenlijst sturen naar een representatief panel. Die ze dan thuis in vijf minuten kunnen invullen. Schrijf een prijsvraag uit. Ga met beleidsmakers of een minister langs scholen om dingen op te halen, in plaats van vertellen wat je zelf allemaal doet. Of ga ‘lekker

Diversiteit in
jeugdparticipatie
is ontzettend
belangrijk

voetballen’ op een pleintje, waartoe ik in 2020 werd aangespoord.”

Lars lacht als hij de botsing aanhaalt met toenmalige Gedeputeerde Marjolein Faber op het moment dat hij als klimaatactivist de Provinciale Staten toesprak. “Vijf jaar later ben ik met een bal teruggegaan met de boodschap ‘Ga zelf lekker voetballen!’ met op de bal allerlei vragen die volwassenen kunnen stellen aan kinderen op scholen, in asielzoekerscentra, in dorpen. Zoals: Welke dingen denk jij dat kinderen nodig hebben, wat zou jij doen met 1 miljoen euro, wat zou jij doen als je baas van Gelderland was.”

Gunstige ontwikkelingen

Tijdens het interview schakelt Marc bewust van het individuele naar het wereldwijde perspectief en weer terug. “Nederland zit soms onder een kaasstolp”, zegt hij, “Daarom is uitzoomen belangrijk.” Maar hij erkent dat er in Nederland ook van alles ontstaat: de Nationale Jeugdstrategie, de Kinderrechtentoets van zijn opvolger Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer, KidsRights eigen State of Youth NL jongerenpanel. Ook nam de Tweede Kamer onlangs een motie van Faith Bruynning (NSC) aan. Daarin verzoekt de Kamer het kabinet onderzoek te doen naar hoe kinderen beter betrokken kunnen worden bij beleid en besluitvorming.

Foto: Adriaan Backer

"Als je
alleen aan
windowdressing
doet, snap je
jeugdparticipatie niet."

Wil je echte jeugdparticipatie, moet het dan niet over een heel andere boeg?

Marc: "KidsRights representatieve jeugdpanel uit 71 landen, waaronder Nederland, is een grote stap voorwaarts. Zelfs de Tweede Kamer reageert daarop met het aannemen van moties. De kunst is om dit nu te verfijnen op verschillende beleidsniveaus, zodat het op lokaal en regionaal niveau doorsijpelt. En dat beleidsmakers en gemeenteraden die input meenemen. Nu is participatie nog vaak ad hoc en hangt het ervan af of het gemeente A of B is. Dan spreek je van kansenongelijkheid. Mijn droom en hoop is om dit panel op deze niveaus te institutionaliseren. Anders blijft het bij experimenteren."

Lars: "Nu komt het nog vaak vanuit kinderrechtenorganisaties maar de

Hoe meer mensen
je mee laat denken,
hoe beter je beleid

overheid moet zelf proactief worden. Verlaag ook het stemrecht. Ik ben er heilig van overtuigd dat jongeren een weloverwogen afweging maken als ze mogen stemmen. Dat blijkt ook uit onderzoek uit bijvoorbeeld Oostenrijk, waar je al decennia vanaf je 16e mag stemmen.

Moeten volwassen niet de macht gaan delen?

Marc: "Prinses Laurentien zei dat mooi bij haar toespraak tijdens de

20ste internationale Kindervredesprijs: 'Ik nodig u uit de macht te delen.' Ik hoop op het inzicht dat je daadwerkelijk denkt en vindt dat kinderen en jongeren je iets te brengen hebben. Dat is niet idealistisch; kijk maar naar de hele vrouwenbeweging. Het is ondenkbaar dat je nu zou denken dat vrouwen niet gelijkwaardig zijn aan mannen."

Lars: "Hopelijk gaan volwassenen de waarde doorhebben en leidt dat tot beter beleid. Want hoe meer mensen je mee laat denken, hoe beter je beleid. Of het minder braaf moet? Ieder kind of jongere doet het op zijn eigen manier. Met schoolstakingen voor het klimaat bijvoorbeeld. Ik doe het op de manier die bij mij past."

Marc: "Als je internationaal kijkt: de Afghaanse winnaar van de laatste Kindervredesprijs, Nila

"Ga thuis aan de
keukentafel praten,
of op je werk."

Ibrahimi heeft met haar boodschap 3,8 miljard mensen bereikt. Je moet faciliteren dat deze jongeren een podium krijgen."

Welk advies hebben jullie voor beleidsmedewerkers die graag willen?

Lars: "Er zijn zoveel slimme mensen, bij kinderrechtenorganisaties en gemeenten, die hier al jaren mee bezig zijn. Ga daarmee in gesprek. En vraag het jongeren zelf die weten wat wel en niet werkt."

Marc: "We moeten ook geduld oefenen maar langzaam zie je het wel kantelen. De Nationale Jeugdstrategie is een belangrijk ijkpunt wat betreft de stem van de jongeren. Pak dat moment om tot uitvoering van jeugdparticipatie over te gaan. Veranker het in de wet, zowel op rijksniveau als in de gemeenten.

Het momentum voor de nieuwe regering is er."

Morgen al?

De jaarlijkse uitgave van *De Omwenteling* staat bekend om de praktische vraag: Wat kan morgen al, bijvoorbeeld in het onderwijs? Marc twijfelt niet: "Doe aan zelfreflectie. Hoe staat het met jeugdparticipatie bij mij op school of in de gemeente? En waar

wil je naartoe?" Lars vult tot slot aan: "Stel je ervoor open: ga thuis aan de keukentafel praten, of op je werk en op straat. Ga naar scholen of naar de jeugdzorg toe. Binnen de jeugdzorg hoor ik vaak van jongeren op mijn vraag wat ze in hun traject anders hadden willen zien: 'Had er maar één keer iemand aan me gevraagd wat ik zélf wilde'... Dat is toch niet normaal?"

De lees-, luister- en kijktips van Lars Westra/Marc Dullaert

- Onderzoeksrapport *Een Jonge Blik op Kinderrechten* van het Kinderrechtencollectief.
- Podcast *Samen voor Kansengelijkheid* – met Lars Westra.
- TEDxHaarlem Youth *Why we must listen to the voices of children*.